

Statens ansvar för vissa betaltjänster m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2006/07:55 Statens ansvar för vissa betaltjänster, fem motioner som väckts med anledning av propositionen och tre motioner om olika post- och betaltjänstfrågor från allmänna motionstiden hösten 2006.

Utskottet anser att riksdagen bör anta regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice. Utskottet tillstyrker vidare regeringens förslag till nytt politiskt mål för de grundläggande betaltjänsterna liksom ändrat verksamhetsföremål för Posten AB.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag. När det gäller särskilda insatser för vissa grupper och deras behov av kassatjänster förutsätter utskottet att regeringen snarast överväger nödvändiga åtgärder om brister i utbudet av grundläggande betaltjänster skulle uppstå. Utskottet framhåller vidare att personalstrukturen vid Svensk Kassaservice ställer stora krav på en god personalpolitik. Utskottet förutsätter därför att avsatta medel för pensioner samt olika omställnings- och avgångsvederlag gör att negativa konsekvenser för de anställda i möjligaste mån kan undvikas.

Nio reservationer (s, v, mp) har fogats till betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Grundläggande betaltjänster	7
Statens ansvar för grundläggande betaltjänster	8
Politiskt mål	11
Tillhandahållande av de grundläggande betaltjänsterna	13
Konsekvenser av förslagen	20
Postservice	24
Reservationer	27
1. Statens ansvar för grundläggande betaltjänster, punkt 1 (s, v, mp)	27
2. Posten AB m.m., punkt 2 (v)	28
3. Politiskt mål, punkt 3 (v)	28
4. Lagen om grundläggande kassaservice, punkt 4 (v)	29
5. Upphandlande myndighet, punkt 6 (v)	29
6. Särskilda insatser för vissa grupper, punkt 7 (s, v, mp)	30
7. Bankernas kostnadsansvar, punkt 8 (v, mp)	31
8. Konsekvenser för sysselsättningen, punkt 9 (s, v, mp)	32
9. Postservice, punkt 10 (s, v)	33
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	34
Propositionen	34
Följdmotioner	34
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	35
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	37

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens ansvar för grundläggande betaltjänster

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:T12 av Berit Andnor och Stefan Wikén (båda s) i denna del,

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 1,

2006/07:T15 av Kristina Zakrisson m.fl. (s) i denna del och

2006/07:T300 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Posten AB m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 3, 5 och 6 samt

2006/07:T306 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 2 (v)

3. Politiskt mål

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om politiskt mål för de grundläggande betaltjänsterna. Därmed bifaller riksdagen proposition

2006/07:55 punkt 2 och avslår motion

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 2.

Reservation 3 (v)

4. Lagen om grundläggande kassaservice

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:55 punkt 1 och avslår motion

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 7.

Reservation 4 (v)

5. Verksamhetsföremål för Posten AB

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om ändrat verksamhetsföremål för Posten AB (publ). Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:55 punkt 3.

6. Upphandlande myndighet

Riksdagen avslår motion

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 4.

Reservation 5 (v)

7. Särskilda insatser för vissa grupper

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:T11 av Monica Green (s) yrkande 1,

2006/07:T13 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkande 1 och

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 9.

Reservation 6 (s, v, mp)

8. Bankernas kostnadsansvar

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 8 och

2006/07:T306 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 2.

Reservation 7 (v, mp)

9. Konsekvenser för sysselsättningen

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:T11 av Monica Green (s) yrkande 2,

2006/07:T12 av Berit Andnor och Stefan Wikén (båda s) i denna del,

2006/07:T13 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkande 2,

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 10 och

2006/07:T306 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 3.

Reservation 8 (s, v, mp)

10. Postservice

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:T15 av Kristina Zakrisson m.fl. (s) i denna del,

2006/07:T269 av Mikael Oscarsson (kd) och

2006/07:T300 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del.

Reservation 9 (s, v)

Stockholm den 29 maj 2007

På trafikutskottets vägnar

Jan-Evert Rådström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan-Evert Rådström (m), Ulla Löfgren (m), Margareta Cederfelt (m), Sven Bergström (c), Hans Stenberg (s), Christer Winbäck (fp), Sten Nordin (m), Marie Nordén (s), Annelie Enochson (kd), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Ingemar Vänerlöv (kd), Lars Mejern Larsson (s), Désirée Liljevall (s), Eva-Lena Jansson (s) och Per Bolund (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2006/07:55 Statens ansvar för vissa betaltjänster, fem motioner som väckts med anledning av propositionen och tre motioner om olika post- och betaltjänstfrågor från allmänna motionstiden hösten 2006.

Betänkandet har disponerats i huvudsak enligt samma struktur som propositionen och följdmotioner behandlas i motsvarande avsnitt liksom motionerna från allmänna motionstiden hösten 2006. Propositionen redovisas i sammandrag.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagrådets yttrande har inte inhämtats med hänsyn till ärendets beskaffenhet, då dess yttrande enligt propositionen skulle sakna betydelse.

Bakgrund

Den nuvarande regleringen av den grundläggande kassaservicen härrör från en tid då betalningsmönster och kontanthantering baserades på manuella tjänster hos Posten eller bankerna. Historiskt sett har Posten via det i hela landet utbyggda postkontorsnätet och via vissa av lantbrevbärarna tillhandahållit kassaservice parallellt med postservicen. Under många decennier hade kassatjänster en framträdande roll inom Postens verksamhet.

År 1999 beslutade Postens styrelse att företaget skulle upphöra med finansiella tjänster varpå Postens samarbetsavtal med Nordea Bank AB (publ) sades upp. I samband med vårpropositionen 1999 (prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249) inhämtade regeringen riksdagens bemyndigande att sälja Postgirot Bank AB (publ). För att garantera ett grundutbud av manuella betaltjänster i hela landet ansåg den dåvarande regeringen att Posten även i fortsättningen skulle tillhandahålla rikstäckande kassaservice. Regleringen av kassaservicen bröts ut ur postlagen (1993:1684) och togs in i lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice. Enligt 1 § i lagen ska det finnas en kassaservice i hela landet som innebär att alla har möjlighet att verkställa och ta emot betalningar till enhetliga priser.

Efter en ändring i lagen ska kassaservicen fr.o.m. den 1 januari 2006 tillhandahållas av det statligt ägda aktiebolag som regeringen bestämmer. I förordningen (2005:882) om grundläggande kassaservice har regeringen pekut Posten som detta aktiebolag. Sedan år 2002 bedriver Posten kassaserviceverksamheten i ett separat nät genom det helägda dotterbolaget Svensk Kassaservice. Nätet är skilt från Postens nät för brev och paket.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den grundläggande kassaservice som i dag tillhandahålls av Posten AB (publ) genom Svensk Kassaservice bör enligt regeringen ersättas av ett statligt åtagande att tillhandahålla grundläggande betaltjänster. I propositionen redovisas ett antal nya lösningar som vuxit fram på betaltjänstmarknaden under de senaste åren. Mot bakgrund av denna utveckling anser regeringen att marknaden i första hand bör tillhandahålla grundläggande betaltjänster och staten övervaka att så sker. Med grundläggande betaltjänster avses betalningsförmedling, uttag av kontanter samt hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar.

Det föreslås ett politiskt mål för de grundläggande betaltjänsterna. Målet ska vara: Alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser.

Det statliga åtagandet bör endast omfatta de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster inte tillgodoses av marknaden.

I propositionen föreslås vidare att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice ska upphävas per den 31 december 2008 och att Posten AB (publ) får påbörja en avveckling av kassaserviceverksamheten tidigast fr.o.m. den 1 juli 2008.

Statens åtagande avseende de grundläggande betaltjänsterna bör tillhandahållas genom att tjänsterna får upphandlas. Upphandlingen bör göras av Post- och telestyrelsen. Länsstyrelserna bör ha till uppgift att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov.

För att underlätta övergången från nuvarande ordning till andra alternativ för de personer som i dag bedöms ha störst behov av Svensk Kassaservice, t.ex. pensionärer, avser regeringen att ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att genomföra en informations- och utbildningsinsats och därigenom hjälpa dessa personer till nya, enkla och kostnadseffektiva betaltjänster.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Post- och telestyrelsens (PTS) undersökningar av den grundläggande kassaservicen visar att en övervägande majoritet av befolkningen aldrig betalar räkningar eller tar ut kontanter hos Svensk Kassaservice. Med stöd av dessa undersökningar har PTS i sin rapport Tillgång till kassaservice bedömt att antalet personer som använder Svensk Kassaservice för att betala räkningar och ta ut kontanter sannolikt ligger mellan 1 och 2 % av den vuxna befolkningen. En majoritet av befolkningen använder följaktligen aldrig eller sällan kassaservicetjänster.

Sedan millennieskiftet har transaktionsvolymen hos Svensk Kassaservice minskat med 65 %. Verksamheten bedrivs i dag i olika serviceformer, nämligen kontor i Svensk Kassaservices egen regi, kontor i partnerregi samt genom lantbrevbärare. Vid utgången av 2006 fanns det 505 fasta serviceställen hos Svensk Kassaservice, av vilka 374 drevs i egen regi. Sammanlagt har Svensk Kassaservice tecknat avtal med 171 partner eller uppdragstagare och bland dessa återfinns bl.a. näringsidkare som Ica samt livsmedelshandlare som Kooperativa förbundet (KF) och Axfood. Även kommuner och föreningar återfinns bland uppdragstagarna. Flera av branschorganisationen Svensk Bensinhandels drivmedelsstationer erbjuder i dag kassatjänster såsom uppdragstagare för Svensk Kassaservice.

Under perioden januari–oktober 2006 stängde Svensk Kassaservice 138 fasta serviceställen och avvecklade 15 uppdragstagare. Enligt bolagets policy för stängning av kontor har, i de fall bankalternativ saknas på orten, ett nedlagt kontor ersatts av serviceformen beställd kassaservice, vilket innebär att boende kan ringa och beställa kassaservice hem till bostaden från en av Postens lantbrevbärare. Övergången från serviceformen fast kontor till beställd kassaservice har generellt sett lett till minskade transaktionsvolymen i det aktuella området.

Grundläggande betaltjänster

Propositionen

Regeringen bedömer att med grundläggande betaltjänster bör avses betalningsförmedling, uttag av kontanter samt hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot regeringens bedömning om grundläggande betaltjänster.

Statens ansvar för grundläggande betaltjänster

Utskottets förslag i korthet

Utskottet framhåller betydelsen av att alla i samhället har tillgång till grundläggande betaltjänster. Det bör i första hand vara marknaden som tillhandahåller de grundläggande betaltjänsterna och staten bör övervaka att så sker. Statens ansvar för de grundläggande betaltjänsterna bör endast avse de orter och den landsbygd där behovet inte tillgodoses av marknaden. Motionerna avstyrks mot den bakgrunden.

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp) och 2 (v).

Propositionen

Regeringen bedömer att alla i samhället bör ha tillgång till grundläggande betaltjänster. I första hand bör marknaden tillhandahålla dessa tjänster och staten övervaka att så sker. Statens ansvar för de grundläggande betaltjänsterna bör endast omfatta de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster inte tillgodoses av marknaden.

Motionerna

I motion 2006/07:T12 i denna del av Berit Andnor och Stefan Wikén (s) anför att både enskilda, företag och kommuner i glesbygden är beroende av att kassaservicen fungerar på ett tillfredsställande sätt. Motionärerna ställer sig tveksamma till den lösning som regeringen föreslår, där marknaden förväntas lösa behoven av betalservice och där staten ska stå för upphandling av betalservice på de platser där marknaden inte räcker till. Risken finns att såväl enskilda som företag kommer i kläm och får sämre service än tidigare.

I motion 2006/07:T14 yrkande 1 av Peter Pedersen m.fl. (v) anför att samhällets grundläggande infrastruktur måste fungera i hela landet i syfte att boende och företagande ska existera på rimliga villkor och att hela landet därigenom bidrar till tillväxt och utveckling. En viktig del i detta är givetvis en väl fungerande och lättillgänglig post- och kassaservice. Staten bör därför även i fortsättningen ansvara för tillgången till betaltjänster i hela landet.

I samma motion (*yrkande 3*) anför att regeringen konstaterar att arbetet med att identifiera de orter som uppfyller dessa villkor kommer att vara centralt för att fastställa var upphandling får genomföras. Det betyder att mycket tid, resurser och kostnader kommer gå åt till upphandlingsförfarandet. Det verkar därför mer rationellt och effektivt att inom denna naturliga monopolmarknad i stället ge samhällsuppdraget till en statlig myndighet

eller ett statligt företag. Det ska därför inte ske en upphandling av grundläggande betaltjänster i enlighet med regeringens förslag utan detta samhällsuppdrag ska skötas av en statlig instans.

I samma motion (*yrkande 5*) anförs att staten även i fortsättningen ska ta mer direkt ansvar och vara en garant för betalservice. Staten ska ge ett samhällsuppdrag till någon att utföra uppdraget. Posten, som har lång erfarenhet av kassaserviceverksamheten, har den personal som krävs samt en infrastruktur som täcker hela landet, inklusive landsbygden. Det borde finnas stora möjligheter till samordning av betaltjänsterna med övrig postverksamhet, vilket ger en ökad effektivitet när det gäller användandet av redan befintlig infrastruktur. Lantbrevbäringen som kanal för grundläggande kassatjänster kan fortsätta som tidigare. Mot bakgrund av det ovan anförda bör Posten AB ges i uppdrag att ansvara för att betaltjänster tillhandahålls för samtliga medborgare.

I samma motion (*yrkande 6*) och i *motion 2006/07:T306 yrkande 1 av Peter Pedersen m.fl. (v)* anförs att Posten AB tidigare tydligt har aviserat att man på grund av det ekonomiska underskottet inte anser sig kunna tillhandahålla kassaservice i framtiden. Därför menar motionärerna att det är nödvändigt att uppdraget i så fall kompletteras med full kostnadstäckning. Därför ska regeringen till riksdagen återkomma med ett förslag som möjliggör att full kostnadstäckning råder för post- och kassaservice.

I *motion 2006/07:15 i denna del av Kristina Zakrisson m.fl. (s)* anförs bl.a. att Postens tjänster, och behoven hos människor av dessa, har förändrats under senare år. De flesta betalningarna sker genom Internet. Trots det finns fortfarande behovet av betal- och kassaservice, särskilt inom de regioner där bredbandsutbyggnaden ännu inte är helt utbyggd. Det är en mycket viktig princip att alla människor ska ha tillgång till väl fungerande betal- och kassaservice oavsett var i landet man bor. Både enskilda, företag och kommuner i glesbygden är beroende av att kassaservice fungerar på ett bra sätt. Staten måste därför även i fortsättningen ta ansvar för att upprätthålla en väl fungerande betal- och kassaservice i hela landet.

I *motion 2006/07:T300 yrkande 14 i denna del av Agneta Lundberg m.fl. (s)* anförs att människors behov av postens tjänster har förändrats mycket snabbt under senare år. Eftersom de flesta betalningar numera sker automatiskt eller med giro har människors behov av att besöka posten minskat kraftigt. Trots det är det oerhört viktigt att betalnings- och kassaservice kan upprätthållas i hela landet. Det är en mycket viktig princip att alla människor ska ha tillgång till en väl fungerande betalnings- och kassaservice oavsett var i landet man bor. Särskilt småföretagare i glesbygden är beroende av att kassaservice fungerar på ett bra sätt. Staten måste därför även fortsättningsvis ta ansvar för att upprätthålla en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet.

Utskottets ställningstagande

Statens ansvar för grundläggande betaltjänster

Utskottet vill inledningsvis anföra att Post- och kassaserviceutredningen bedömde att det rör sig om ca 175 000 personer som har ett uttalat behov av den manuella service som Svensk Kassaservice tillhandahåller. Detta behov ska ställas mot kostnaderna för staten att tillhandahålla denna service. Verksamheten i Svensk Kassaservice har under flera år varit negativ. Efter att den statliga ersättningen om 400 miljoner kronor inräknats har de kostnader som direkt drabbat Posten även indirekt belastat staten eftersom Posten är ett helägt statligt bolag. Det är enligt regeringen också tveksamt om de åtgärder med neddragningar av bl.a. antalet serviceställen som förbättrat Svensk Kassaservices resultat de senaste åren kan ha några bestående effekter på resultatet. Utskottet, som delar regeringens syn, anser därför att vid en avvägning mellan kostnaderna för en bibehållen rikstäckande organisation och de reella behov som den faktiskt tillgodoser, att det inte är rimligt att behålla den nuvarande organisationen.

Utskottet vill samtidigt framhålla betydelsen av att alla i samhället har tillgång till grundläggande betaltjänster. För såväl privatpersoner som företag är tillgång till bredband ofta en förutsättning för att effektivt kunna hantera betaltjänster elektroniskt. I likhet med regeringen anser också utskottet att det i första hand bör vara marknaden som tillhandahåller de grundläggande betaltjänsterna och att staten bör övervaka att så sker. Statens ansvar för de grundläggande betaltjänsterna bör således endast avse de orter och den landsbygd där behovet av alla eller någon av de grundläggande betaltjänsterna, dvs. betalningsförmedling, kontantuttag eller dagskassahantering för näringsidkare och ideella föreningar, inte tillgodoses av marknaden. Utskottet vill i sammanhanget peka på att enligt Post- och kassaserviceutredningens uppskattning handlar det om mellan 180 och 200 orter.

Utskottet kan även instämma med vad regeringen anför om att det statliga ansvaret också bör innefatta att priset för de grundläggande betaltjänsterna är rimligt. I detta ligger att tjänsterna inte får vara så kostsamma att de inte ter sig rimliga för flertalet av dem som skulle vilja nyttja tjänsterna.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på att den grundläggande kassaservicen som sådan i dag varken står under Post- och telestyrelsens, eller någon annans tillsyn. Finansinspektionen har i allmänhet tillsyn över den finansiella verksamhet som ingår i de grundläggande betaltjänsterna, men detta gäller inte hanteringen av dagskassor. Genom det bevakningsuppdrag som föreslås i propositionen ska länsstyrelserna bevaka att samhällets behov av grundläggande betaltjänster tillgodoses och att det politiska målet uppfylls.

Mot bakgrund av det anförda har utskottet ingen erinran mot regeringens bedömning och avstyrker *motionerna 2006/07:T12 i denna del (s), 2006/07:T14 yrkande 1 (v), 2006/07:T15 i denna del (s) och 2006/07:T300*

yrkande 14 i denna del (s). Utskottet konstaterar samtidigt att syftet bakom flera motionsförslag om att trygga grundläggande betaltjänster i hela landet förutses komma att bli tillgodosett på ett tillfredsställande sätt även fortsättningsvis.

Posten AB

Utskottet övergår därefter till de motionsförslag som väckts bl.a. om att staten genom Posten AB även framgent ska vara det organ som utövar statens ansvar för grundläggande betaltjänster och att Posten ska få full kostnadstäckning för denna uppgift. Utskottet delar regeringens bedömning att det inte längre finns skäl att tillhandahålla kassaservicetjänster genom ett statligt bolag. Som utskottet återkommer till senare kan grundläggande betaltjänster i de fall marknaden inte tillgodoser behovet upphandlas för att främja effektivitet och lokalt anpassade lösningar. Utskottet avstyrker därför *motionerna 2006/07:T14 yrkandena 3, 5 och 6 (v) och 2006/07:T306 yrkande 1 (v)*.

Politiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslag om krav på särskilda villkor för betaltjänsterna med hänvisning till att dessa kan förtydligas och säkerställas genom den kravspecifikation som tas fram i samband med upphandlingen av de grundläggande betaltjänsterna. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till politiskt mål för de grundläggande betaltjänsterna.

Jämför reservation 3 (v).

Propositionen

Regeringen föreslår att målet för politiken för de grundläggande betaltjänsterna ska vara att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser.

Som skäl för regeringens förslag anförts bl.a. att betalningsförmedling och kontantförsörjning är nödvändiga inslag i en väl fungerande ekonomi och ingår i den meningen i samhällets infrastruktur. I dag säkerställs detta behov i samhället genom lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice där det slås fast att ”det ska finnas en kassaservice i hela landet som innebär att alla har möjlighet att verkställa och ta emot betalningar till enhetliga priser”.

I propositionen föreslås att lagen om grundläggande kassaservice ska upphävas. Någon ny lag föreslås inte ersätta kassaservicelagen. Alla i samhället bör dock ha tillgång till grundläggande betaltjänster. Dessa ska

huvudsakligen tillhandahållas av marknadens aktörer, och staten bör övervaka att så sker. Staten bör bara se till att tjänsterna tillhandahålls på de orter och den landsbygd där behovet inte tillgodoses av marknaden. Tjänsterna bör också tillhandahållas till rimliga priser. Det mesta talar för att marknaden i framtiden kommer att tillgodose en allt större del av befolkningens behov av betaltjänster.

För en liten grupp kommer det dock även fortsättningsvis att finnas ett behov av statliga insatser. Post- och kassaserviceutredningen har föreslagit att denna rätt bör formuleras i ett nytt politiskt mål med lydelsen: Alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Genom ett tydligt mål skapas det inte bara en tydlighet i vilka krav som ställs på tillgången till betaltjänster i samhället. Det ges samtidigt goda möjligheter att följa upp och utvärdera om alla har tillgång till dessa tjänster och om de delar som staten tillhandahåller sker på ett ur statsfinansiellt så effektivt sätt som möjligt.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att detta bör formuleras i ett nytt politiskt mål, som bör underställas riksdagen för beslut. Målet bör lyda: Alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser.

Motionen

I *motion 2006/07:T14 yrkande 2 av Peter Pedersen m.fl. (v)* anføres bl.a. att regeringen föreslår att det nuvarande målet för de grundläggande betaltjänsterna ändras till att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Motionärerna har inget i sak att invända mot att betona vikten av rimliga priser. Men det är lika viktigt att prata om vilka villkor som ska råda. Villkor omfattar även priser, men handlar även om tillgänglighet, avstånd och möjlighet till betaltjänster. Regeringens förslag tenderar därför att snäva in målet till en rent ekonomisk fråga. Motionärerna kan tänka sig att tydliggöra målet med att det även omfattar rimliga priser, men vill att villkor ska finnas med. Därför anser motionärerna att målet för de grundläggande betaltjänsterna ska vara att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser och villkor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det mesta talar för att marknaden i framtiden kommer att tillgodose en allt större del av befolkningens behov av betaltjänster. För en liten grupp kommer det dock även fortsättningsvis att finnas ett behov av statliga insatser. Genom ett tydligt mål skapas det inte bara en tydlighet i vilka krav som ställs på tillgången till betaltjänster i samhället. Det ges samtidigt goda möjligheter att följa

upp och utvärdera om alla har tillgång till dessa tjänster och om de delar som staten tillhandahåller sker på ett ur statsfinansiellt så effektivt sätt som möjligt.

Enligt vad utskottet kan bedöma bör motionsförslaget i motion 2006/07:T14 (v) om krav på särskilda villkor för betaltjänsterna kunna förtydligas och säkerställas genom den kravspecifikation som tas fram i samband med den i propositionen föreslagna upphandlingen av de grundläggande betaltjänsterna.

Mot bakgrund av det anförda instämmer utskottet därför i regeringens förslag att målet för politiken för de grundläggande betaltjänsterna ska vara att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. *Motion 2006/07:T14 yrkande 2 (v)* avstyrks följaktligen.

Tillhandahållande av de grundläggande betaltjänsterna

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice ska upphöra att gälla vid utgången av år 2008. Utskottet tillstyrker vidare regeringens förslag om ändrat verksamhetsföremål för Posten AB.

När det gäller särskilda insatser för vissa grupper och deras behov av kassatjänster framhåller utskottet att om länsstyrelsernas rapportering till regeringen skulle tyda på att det brister i utbudet av grundläggande betaltjänster förutsätter utskottet att regeringen snarast överväger nödvändiga åtgärder. Motionsförslagen avstyrks.

Jämför reservationerna 4 (v), 5 (v), 6 (s, v, mp) och 7 (v, mp).

Propositionen

Lagen om grundläggande kassaservice

Regeringen anför, att den nuvarande grundläggande kassaservicen, som i huvudsak består i tillhandahållande av vissa tjänster i ett rikstäckande servicenät genom Posten och Svensk Kassaservice under en övergångsperiod ska avvecklas. I första hand bör marknaden i stället tillhandahålla dessa tjänster och staten övervaka att så sker. På de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster inte kommer att tillgodoses av marknaden, ska staten ansvara för att dessa tjänster tillhandahålls.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice ska upphöra att gälla vid utgången av år 2008. En avveckling av kassaservicetjänsterna ska få ske under en övergångsperiod med början tidigast den 1 juli 2008.

Regeringen bedömer vidare att på de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster inte kommer att tillgodoses av marknaden, kan tjänsterna komma att behöva upphandlas. För att främja framväxten av lokala lösningar anges att regeringen kommer att noga följa utvecklingen på området.

Mot bakgrund av vad som redovisas i propositionen anser regeringen sammanfattningsvis att det inte längre finns några skäl att tillhandahålla kassaservice-tjänster genom ett statligt ägt bolag. Därav följer att åliggandet för Posten att tillhandahålla grundläggande kassaservice bör upphöra. Möjligheterna att använda sig av andra aktörer än Posten för att kunna erbjuda en bättre service till allmänheten till lägre kostnad för staten bör i stället tas till vara. Genom att andra aktörer som använder en infrastruktur för andra ändamål ges tillfälle att också tillhandahålla grundläggande betaltjänster kan en bättre anpassning ske till de fallande transaktionsvolymerna för manuella betaltjänster.

Tillhandahållandet bör således i fortsättningen säkerställas genom att regeringen noga följer utvecklingen på betaltjänstmarknaden och vidtar nödvändiga åtgärder, exempelvis upphandling, om brister i tillhandahållandet uppstår. Det innebär att det uppdrag som Posten har i dag genom lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice kan upphöra.

Verksamhetsföremål för Posten AB m.m.

Regeringen bedömer att Post- och telestyrelsen bör få i uppdrag att upphandla grundläggande betaltjänster på de orter och den landsbygd där behovet av tjänsterna inte tillgodoses av marknaden.

Regeringen föreslår att Posten AB (publ) fr.o.m. den 1 juli 2008 ska ha som verksamhetsföremål att genom lantbrevbäringen, gentemot kund, utföra grundläggande betaltjänster på begäran av den som tillhandahåller tjänsterna på uppdrag av staten. Bolaget ska fr.o.m. den 1 januari 2009 inte längre ha som verksamhetsföremål att bedriva grundläggande kassaservice.

Som skäl för regeringens bedömning och förslag anförs bl.a. att på de orter och den landsbygd där marknaden inte tillhandahåller grundläggande betaltjänster ska staten säkerställa tillgången till dessa tjänster, vilket kan ske genom upphandling.

Särskilda insatser för vissa grupper

Regeringen bedömer att Post- och telestyrelsen bör ges i uppdrag att genomföra informations- och utbildningsinsatser för att hjälpa de personer som bedöms ha behov av kassatjänster till nya, enkla och kostnadseffektiva betaltjänster.

Post- och telestyrelsens nuvarande uppdrag att upphandla post- och kassatjänster till personer med funktionshinder bör ändras till att avse post-tjänster och grundläggande betaltjänster till personer med funktionshinder.

Behovet och utformningen av en ändamålsenlig bevakning

Regeringen bedömer att länsstyrelserna bör få i uppdrag att i samverkan med de organ som i respektive län ansvarar för det regionala utvecklingsarbetet bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov.

Efter att ha övervägt olika myndigheter utifrån deras ansvarsområden gör regeringen bedömningen att länsstyrelserna ligger närmast till hands för uppgiften. Länsstyrelserna bör därför få i uppdrag att i samverkan med de organ som i respektive län ansvarar för det regionala utvecklingsarbetet bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov. Dessutom kommer Länsstyrelsen i Dalarnas län att få ett samordningsansvar med rapporteringsskyldighet till regeringen.

I det bevakningsuppdrag som länsstyrelserna får bör det särskilt anges att länsstyrelserna ska rapportera i vilken utsträckning det förekommit att möjligheter att utföra grundläggande betaltjänster har försvunnit som kan innebära att staten bör gå in för att säkra tillgången till dessa tjänster. I bevakningen av hur de aktuella tjänsterna motsvarar samhällets behov ingår också att bedöma tillgängligheten till tjänsterna ur äldres och funktionshindrades perspektiv.

Motionerna

Lagen om grundläggande kassaservice

I motion 2006/07:T14 yrkande 7 av Peter Pedersen m.fl. (v) anförs att regeringen vill upphäva dagens lag om grundläggande kassaservice, eftersom den anser att det är marknaden som ska tillhandahålla dessa tjänster. Motionärerna anser att lagen om grundläggande kassaservice bör kvarstå och endast ändras i enlighet med de förslag som redovisats i motionen.

Upphandlande myndighet

I motion 2006/07:T14 yrkande 4 av Peter Pedersen m.fl. (v) anförs att om det nu ändå sker en upphandling enligt regeringens förslag, bör man överväga om Post- och telestyrelsen (PTS) verkligen är den bästa myndigheten att utföra uppdraget. PTS har i rapporten (2006-11-27) Tillgång till kassaservice – kartläggning och analys själv förordat att den rollen ska ges till Konsumentverket. Konsumentverket har ett mer tydligt konsumentperspektiv när det gäller att omfatta hela landets befolkning. Om upphandling av betaltjänster sker i enlighet med regeringens förslag ska ansvaret för det åläggas Konsumentverket.

Särskilda insatser för vissa grupper

I motion 2006/07:T11 yrkande 1 av Monica Green (s) anförs bl.a. att Svensk Kassaservices verksamhet längs ned och Posten ska påbörja en avveckling under andra halvåret 2008. Det är viktigt att det finns kvar en

kassaservice i hela landet och att människor inte kommer i kläm för att de inte bor centralt. De betaltjänster som tillhandahålls av lantbrevbäringen måste finnas kvar även i framtiden. Dessutom finns ett fortsatt behov av särskilda lösningar för vissa grupper, t.ex. personer med funktionshinder, vissa äldre och nyanlända invandrare som ännu inte skaffat sig konto. Redan i dag finns brister i tillgången till kassaservice för personer som bor i utkanten av en ort. De har inte tillgång till lantbrevbärare och har ofta långt till Svensk Kassaservice redan i dag. De förändringar som med propositionens förslag kommer att ske med människors tillgång till betalser-vice får inte ytterligare försämra servicen för dem. Detta bör regeringen följa noga och återkomma till riksdagen om.

I motion 2006/07:T13 yrkande 1 av Börje Vestlund m.fl. (s) anføres att det saknas en samlad bedömning av konsekvenser för de särskilda grupper som kan antas ha särskilda behov av de betaltjänster som Svensk Kassaservice har erbjudit. Oftast kan behoven lösas för de flesta grupper, men inte för gruppen som i dag inte kan tillhandahålla bankkonto. Detta kan gälla de som enligt nuvarande banklagstiftning inte har rätt att få bankkonto, men också de som nekas att vara kunder i en bank, t.ex. de som fått betalningsanmärkningar eller gått i konkurs. Vidare finns oftast missbrukare och hemlösa i denna grupp, samt människor med kriminellt förflutet. Det enklaste hade varit att i lagstiftning införa att alla har rätt till ett bankkonto för att klara sina betalningar, men om inte detta är möjligt borde regeringen återkomma till riksdagen med förslag om hur man ska lösa situationen för denna grupp.

I motion 2006/07:T14 yrkande 9 av Peter Pedersen m.fl. (v) anføres att Konsumentverket i rapporten (2001:13) Betaltjänster för alla har föreslagit att det i lag ska skrivas in att bankerna måste tillhandahålla ett inlåningskonto för att möjliggöra överföringar och betalningar. I vissa fall ska bankerna kunna vägra att öppna ett sådant konto, men bankerna ska inte kunna neka mot bakgrund av kundens tidigare eller nuvarande dåliga ekonomi, t.ex. att det finns betalningsanmärkningar eller skuldsanering. Motionärerna anser att förslaget skulle stärka konsumentens ställning och anser att förslaget bör genomföras i Sverige. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag där bankerna åläggs skyldighet att tillhandahålla ett konto för möjlighet till överföringar och betalningar.

Bankernas kostnadsansvar

I motionerna 2006/07:T14 yrkande 8 av Peter Pedersen m.fl. (v) och 2006/07:T306 yrkande 2 av Peter Pedersen m.fl. (v) anføres att statens insatser genom Svensk Kassaservice har underlättat bankernas omstrukturering av såväl kontorsnät som produkt- och tjänsteutbud. Nya kontorslösa banker har etablerats där kunderna har kunnat hänvisas till kassaservicen för enklare ärenden som kräver kostsam manuell betjäning. På det sättet har man haft kvar kunderna, men sluppit kostnaderna. Bankernas ersättning

har inte täckt kostnaderna, vilket innebär att underskottet i kassaservicen kan sägas vara en direkt subvention till bankerna. Samtidigt som Svensk Kassaservice går med allt större underskott har bankerna skapat miljardvinster. Motionärerna anser att det är dags att kräva att bankerna tar ett samhällsansvar. Liksom i Finland ska de enligt lag få en förpliktelse att ansvara för grundläggande betalervice. Kostnadsansvaret för att säkerställa den grundläggande betalserVICEN i hela landet bör därför övergå till banker och finansmarknadens övriga aktörer.

Utskottets ställningstagande

Lagen om grundläggande kassaservice

Utskottet vill inledningsvis framhålla att av de olika alternativ som Post- och kassaserviceutredningen övervägde för hur betaltjänster skulle tillhandahållas i framtiden, var det enligt utredningen bara alternativet som omfattade upphandling av tjänsterna som representerar en ur ett ekonomiskt perspektiv uthållig utveckling. Som utskottet ser det – i likhet med regeringen – kan utvecklingen av nya lösningar som vuxit fram på senare år på betaltjänstmarknaden främja konkurrensen samt ge ökad valfrihet och lägre priser för användarna. Utskottet ser positivt på denna utveckling och anser därför att marknaden i första hand bör ges möjlighet att erbjuda tjänsterna. Utskottet är dock medvetet om dess begränsningar. Eftersom det finns orter och landsbygd där marknaden för närvarande inte erbjuder vissa av de grundläggande betaltjänsterna kan staten behöva vidta stödåtgärder. Där behovet av grundläggande betaltjänster inte kan komma att tillgodoses av marknaden kan därför tjänsterna komma att behöva upphandlas. För att främja framväxten av lokala lösningar avser regeringen att noga följa utvecklingen på området.

Utskottet förutsätter att tillhandahållandet av grundläggande betaltjänster i fortsättningen således säkerställs genom att regeringen noga följer utvecklingen på betaltjänstmarknaden och vidtar nödvändiga åtgärder, exempelvis upphandling, om brister i tillhandahållandet uppstår.

Utskottet har mot bakgrund av det anförda därför inget att erinra mot regeringens förslag om att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice ska upphöra att gälla vid utgången av år 2008. Riksdagen bör därför anta regeringens lagförslag. *Motion 2006/07:T14 yrkande 7 (v)* avstyrks följaktligen.

Verksamhetsföremål för Posten AB m.m.

Utskottet vill framhålla att staten genom upphandling ska säkerställa tillgången till grundläggande betaltjänster på de orter och den landsbygd där marknaden inte kan tillhandahålla dessa tjänster. Upphandlingen kan komma att omfatta landsbygd där betaltjänster inte kan erbjudas inom rimligt avstånd, i en närbelägen ort eller vid annat serviceställe. Utskottet ser positivt på att Postens lantbrevbärarnät då kan komma att utnyttjas. Posten

har ju i dag i dessa områden genom sitt lantbrevbärarnät en servicestruktur som till en del sammanfaller med de områden där staten måste ta ett ansvar. För att tydligt ange att Posten, i de här aktuella områdena, får utföra dessa tjänster som ligger vid sidan av den postala kärnverksamheten, föreslår regeringen att Posten fr.o.m. den 1 juli 2008 ska ha som verksamhetsföremål att genom lantbrevbäringen, gentemot kund, utföra grundläggande betaltjänster på begäran av den som tillhandahåller tjänsterna på uppdrag av staten. Utskottet har ingen erinran mot detta.

Upphandlande myndighet

När det gäller den upphandlande myndigheten gör utskottet liksom regeringen bedömningen att Post- och telestyrelsen, som redan har en upphandlingsorganisation och har erfarenhet av stora offentliga upphandlingar inom t.ex. området för elektronisk kommunikation, bör bli upphandlande myndighet. Något tillsynsansvar kommer inte längre att åvila Post- och telestyrelsen när det gäller grundläggande betaltjänster. Det blir, vilket framgår av propositionen, länsstyrelserna som får regeringens uppdrag att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks därför *motion 2006/07:T14 yrkande 4 (v)*.

Särskilda insatser för vissa grupper

Utskottet är väl medvetet om att det kan behövas särskilda insatser för att hjälpa de personer som bedöms ha behov av kassatjänster, vilket också framhålls i ett flertal motioner. Det finns grupper i samhället som i större utsträckning än andra i dag använder sig av de manuella tjänster över disk som erbjuds av Svensk Kassaservice. Som regeringen också redovisar i propositionen rör det sig t.ex. om de pensionärer som i dag är direkt hänvisade till Svensk Kassaservice för att få ut sin pension. Därutöver finns det de som på grund av hög ålder, sjukdom eller vana har svårt att ändra sitt beteende. Även invandrare använder Svensk Kassaservice i något större utsträckning än befolkningen i sin helhet. Personer med funktionshinder har i allmänhet inte något behov av specifika kassaservicetjänster som till omfattning och innehåll skiljer sig från den övriga befolkningens behov, men det finns undergrupper som kan ha särskilda behov av kassaservicetjänster. Personer med utvecklingsstörning som saknar personlig assistent eller hjälp av anhöriga och psykiskt sjuka tillhör de grupper som kan ha svårt att hantera alternativa tjänster.

Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att, i samband med omställningen, genomföra en informations- och utbildningsinsats. Utskottet förutsätter att dessa insatser kommer att motsvara de skilda behov som kan komma att uppstå vid en avveckling av Svensk Kassaservice.

Vid sidan av de grupper som här beskrivits finns de personer som vill ha ett bankkonto men av olika anledningar nekas ett sådant och av det skälet varken får tillgång till kort eller giro av olika slag. Enligt nuvarande banklagstiftning och övriga regler för den finansiella marknaden kan en bank om det föreligger saklig grund vägra att tillhandahålla konto m.m. Även om det inte finns någonting som tyder på att detta skulle vara ett problem ser utskottet i likhet med regeringen att det ändå kan finnas risk för att vissa resurssvaga konsumentgrupper kan stängas ute från grundläggande banktjänster.

Utskottet vill därför i sammanhanget anföra att Post- och telestyrelsen i sin rapport Tillgång till kassaservice redovisar ett antal nya möjligheter att tillgodose behovet av betaltjänster. Genom introduktion av nya kassasystem kan t.ex. flera betalningstransaktioner hanteras. För kunder hos Ica och Coop finns redan i dag en möjlighet att med enkel korttransaktion direkt i butik sätta in och ta ut kontanter på eget konto. Introduktion av nya, från storbankerna fristående bankomatsystem ökar tillgången till kontanter t.ex. på orter där bankomater från de stora bankerna saknas. Automatiserade betalningsterminaler där räkningar kan betalas med kort eller kontanter är ytterligare exempel på vad den tekniska utvecklingen kan erbjuda och där lösningar redan finns tillgängliga. Vidare kan utskottet nämna att OK/Q8 redan i dag erbjuder kassaservice som uppdragstagare för Svensk Kassaservice vid ett antal av sina stationer och har, liksom Statoil, förklarat sitt intresse av att på sina drivmedelsstationer erbjuda möjligheter att betala räkningar och ta ut kontanter på avier från Plusgiro och Bankgiro.

Som utskottet ser det kan därför utvecklingen av de nya betaltjänsterna inom handeln innebära att personer som nekas bankkonto kan bli en grupp som får fördelar av utvecklingen av mer lättillgängliga och billigare tjänster utan krav på att kunden kopplas till ett bankkonto.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att det i det bevakningsuppdrag som länsstyrelserna får särskilt bör anges att länsstyrelserna ska rapportera i vilken utsträckning det förekommit att möjligheter att utföra grundläggande betaltjänster har försvunnit och som kan innebära att staten bör gå in för att säkra tillgången till dessa tjänster. I bevakningen av hur de aktuella tjänsterna motsvarar samhällets behov ingår också att bedöma tillgängligheten till tjänsterna ur äldres och funktionshindrades perspektiv. Om länsstyrelsernas rapportering till regeringen skulle tyda på att det brister i utbudet av grundläggande betaltjänster förutsätter utskottet att regeringen snarast överväger nödvändiga åtgärder.

Utskottet förutsätter vidare att inom ramen för den årliga mål- och resultatstyrningen kommer regeringen fortsättningsvis att ägna särskild uppmärksamhet åt hur målet om grundläggande betaltjänster uppnås i olika delar av landet och för olika grupper i samhället.

Som utskottet ser det ligger utskottets ställningstagande i linje med vad som efterfrågas i motionerna. Något ytterligare uttalande anser utskottet inte vara påkallat, varför *motionerna 2006/07:T11 yrkande 1 (s)*, *2006/07:T13 yrkande 1 (s)* och *2006/07:T14 yrkande 9 (v)* avstyrks.

Bankernas kostnadsansvar

Möjligheten att genom införandet av en s.k. samhällsomfattande tjänst ålägga bankerna en skyldighet att tillhandahålla tjänsterna är – enligt utskottets mening – inte en rimlig lösning. Det skulle innebära ett avsteg från den förda politiken för lagstiftningen för finansiella tjänster. En jämförelse kan också göras med den lösning som man har valt i Finland, vilket också görs i nu aktuella motioner. Där finns i och för sig en lagstadgad skyldighet för bankerna att tillhandahålla konto med tilläggstjänster i de fall det inte finns några sakliga skäl att vägra tillgång till konto. Denna skyldighet innefattar emellertid inte något krav på att tillhandahålla manuella tjänster i hela landet. För dem som av olika skäl inte kan utnyttja de tjänster som är knutna till kontot görs insatser via andra kanaler, exempelvis socialtjänsten. Mot bakgrund av det sistnämnda anser utskottet – i likhet med regeringen – att detta inte är en lämplig lösning i Sverige.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks *motionerna 2006/07:T14 yrkande 8 (v)* och *2006/07:T306 yrkande 2 (v)*.

Konsekvenser av förslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet förutsätter att avsatta medel för pensioner samt olika omställnings- och avgångsvederlag gör att negativa konsekvenser för de anställda i möjligaste mån kan undvikas. Motionerna avstyrks mot den bakgrunden.

Jämför reservation 8 (s, v, mp).

Propositionen

Statsfinansiella kostnader

Förslagen och bedömningarna anges innebära en långsiktigt hållbar lösning för att tillgodose samhällets behov av grundläggande betaltjänster. Post- och kassaserviceutredningen (Samhällets behov av betaltjänster, SOU 2004:52) gjorde bedömningen att det är statsfinansiellt och samhällsekonomiskt ohållbart att bevara nuvarande struktur. Den årliga ersättning om 400 miljoner kronor som Posten får från staten har under flera år inte täckt bolagets kostnader för åtagandet om en rikstäckande kassaservice. Det nuvarande systemet har därför medfört stora årliga underskott i verksamheten hos Svensk Kassaservice.

Konsekvenser för små företags arbetsförutsättningar

Regeringen kommer genom länsstyrelsernas årliga rapportering att kunna följa hur väl småföretagarnas behov av t.ex. dagskassahantering tillgodoses efter det att upphandlingen genomförts. Genom att även Post- och telestyrelsen får del av denna information, utöver den fortlöpande bevakning som myndigheten själv gör, bedömer regeringen att eventuella missförhållanden på någon ort kommer att kunna åtgärdas.

Konsekvenser för sysselsättningen

När det gäller Svensk Kassaservices personal har de under lång tid levt i ovisshet och väntat på besked om verksamhetens framtid. Vidare har kritiken till följd av nedlagda serviceställen ofta riktats mot personalen, som på grund av den osäkra situationen inte alltid kunnat bemöta denna kritik. Neddragningarna inom Svensk Kassaservice har i många fall lett till att personal fått arbeta ensamma på ett serviceställe, vilket är otillfredsställande ur säkerhetssynpunkt.

För att kunna erbjuda de anställda vid Svensk Kassaservice skäliga avvecklingsvillkor har Posten under flera år gjort omfattande avsättningar för avvecklingskostnader, och de anställda kommer att erbjudas de avgångslösningar som gäller i Svensk Kassaservice. Förutom pensionslösningar har Posten ett omställningsprogram som innebär att de anställda uppbär lön under ett antal månader samtidigt med andra stödinsatser. Utfallet av omställningsprogrammet visade per den 30 september 2006 att 84 % av de 3 618 medarbetare som deltagit i programmet funnit en lösning.

Regeringen kommer att följa hur den nya strukturen med upphandling av grundläggande betaltjänster möjliggör ett utökat tjänsteutbud med betaltjänster hos en livsmedelshandlare eller bensinstation och hur detta kan komma att öka deras kundunderlag och eventuellt innebära nya arbetstillfällen.

Konsekvenser för den regionala utvecklingen

På orter med vikande efterfrågan har Posten i olika omgångar strukturerat om sitt servicenät och successivt minskat antalet fasta servicepunkter för kassaservice. Svensk Kassaservice har definierat att tillräckligt kundunderlag anses saknas om ett serviceställe har 30 kundbesök eller färre per dag. Fasta serviceställen ersätts då med lantbrevbäring, postväska eller service hos partner. Permanenta förändringar har krävt dispens från bolagets centrala ledning. När dagligvarubutiker läggs ned innebär det ofta även en försämring för annan service då butikerna ofta agerat ombud för spel, apotek, post m.m. Om inga av ovanstående åtgärder vidtas kommer den fortsatta utvecklingen sannolikt att innebära att servicen vid Svensk Kassaservice ytterligare försämras, t.ex. i form av minskade öppettider.

Behovsanalyser visar dock enligt propositionen att behovet av Svensk Kassaservice är mycket begränsat och att den föreslagna modellen med upphandling av grundläggande betaltjänster är avsedd att täcka det behov som marknaden inte tillgodoser. Övergången från en grundläggande kassaservice till den nu föreslagna modellen med av staten garanterade grundläggande betaltjänster säkerställer att behovet av dessa tjänster tillgodoses ur ett regionalt perspektiv genom att de upphandlas där det bedöms nödvändigt.

Motionerna

I *motion 2006/07:T11 yrkande 2 av Monica Green (s)* anförs att en viktig fråga är klass- och könsaspekten när det gäller de anställda inom Svensk Kassaservice. De drygt 1 500 anställda vid Svensk Kassaservice är huvudsakligen kvinnor med en genomsnittlig ålder på över 55 år som nu ska erbjudas ett nytt jobb, utbildning eller någon typ av pension. De behöver därför enligt motionären både omställnings- och avvecklingsåtgärder som är värda namnet och utbildningsmöjligheter med bra ersättning. Om alla de som arbetat på Svensk Kassaservice ska erbjudas avtalspension, dvs. först 70 % av 19 000 kr och i sin tur en avtalspension på 71 % av detta, blir det mindre än 10 000 kr kvar före skatt som de ska leva på. Dessutom är avtalspensionen inte pensionsgrundande. Under åtta år får de en inte pensionsgrundande inkomst, vilket gör att deras ålderspension kommer att bli betydligt lägre. Det är enligt motionären orimligt. Det är inte ansvarsfullt att ge dessa så lite att leva på när de har gett hela sitt yrkesverksamma liv till Posten. De har varit stolta över sitt yrke, och de har jobbat på under stressiga förhållanden och vid neddragningar. De bör få alla möjligheter till fortbildning inom bristyrken, rimlig ersättning under en omställningsperiod eller fullgoda avtalspensioner.

I *motion 2006/07:T12 (i denna del) av Berit Andnor och Stefan Wikén (s)* anförs att en fråga som särskilt berör lands- och glesbygden är ansvaret för den personal som i dag är anställd av Svensk Kassaservice. Medelåldern bland den kvinnodominerade personalen är hög, och deras möjligheter att nära pensionsåldern hitta nytt arbete på landsbygden är begränsade. Många av dem har tvingats att arbeta deltid efter de strukturförändringar som Posten genomgått, vilket gör att deras pension kommer att vara låg när de fyller 65 år. Om de nu erbjuds avtalspension, kommer den att baseras på inkomst från deltidstjänst och dessutom ytterligare försämrade ålderspensionen eftersom avtalspension inte är pensionsgrundande. Det är viktigt att staten tar sitt fulla arbetsgivaransvar så att de som varit anställda inte blir beroende av bidrag utan kan försörja sig med egen inkomst efter nedläggning av Svensk Kassaservice.

I *motion 2006/07:T13 yrkande 2 av Börje Vestlund m.fl. (s)* anförs att situationen för de knappt 1 500 anställda i Svensk Kassaservice är att de oftast har arbetat i Posten mycket länge. En majoritet är över 55 år och ett betydande antal är över 60 år. Att i denna situation erbjuda enbart avveck-

ling eller omställning är både orimligt och inhumant. Dessa anställda – nästa alla kvinnor – har ofta fått minskad arbetstid på grund av dålig lönsamhet i Svensk Kassaservice, vilket gör att deras avveckling inte på långa vägar står i proportion till vad de tjänat under sin tid i Posten. Det är därför både rimligt och klokt att dessa anställda vid en avveckling erhåller avgångsvederlag på en sådan nivå att de inte förlorar mer än de redan har gjort. Motionärerna menar att regeringen bör återkomma med förslag om hur en avveckling med avgångsvederlag ska kunna konstrueras.

I *motion 2006/07:T14 yrkande 10 av Peter Pedersen m.fl. (v)* anförs att regeringen inte avser att själv verka för att de anställda ges goda arbets-, pensions- och omställningsvillkor, utan man lämnar över det ansvaret till Posten och Svensk Kassaservice. Motionärerna ser däremot att det finns ett starkt behov av att regering och riksdag tar sitt ansvar och genom medelstildelning möjliggör att de anställda kan få goda villkor i omställningsarbetet. Det är inte en bra utveckling när Svensk Kassaservice på grund av kostnadsskäl tvingas till nedskärningar av tjänstgöringstid för anställda. Det ger för den enskilda en lägre lön, omöjliggör annat arbete för att kompensera arbetstidssänkningen, ger sämre pension och leder till sämre ersättning vid avtalspension. Regeringen bör tillse att nödvändiga medel ställs till förfogande så att omställning och arbetsvillkor kan ske på ett sätt som ger rimliga villkor för de anställda.

I *motion 2006/07:T306 yrkande 3 av Peter Pedersen m.fl. (v)* framhålls liknande synpunkter som i motion T14 yrkande 10 om att det måste bli en ansvarsfull omställning för personalen samt att besked om framtiden för Svensk Kassaservice måste fattas snart.

Utskottets ställningstagande

I ett flertal motioner tas frågor om konsekvenserna för de anställda i samband med nedläggningen av Svensk Kassaservice upp. Utskottet vill med anledning av detta framhålla att Posten under flera år gjort omfattande avsättningar för avvecklingskostnader för att kunna erbjuda de anställda vid Svensk Kassaservice skäligen avvecklingsvillkor. Förutom pensionslösningar har Posten ett omställningsprogram som innebär att de anställda uppbär lön under ett antal månader samtidigt med andra stödinsatser.

Utskottet vill i sammanhanget peka på den debatt som ägde rum den 27 mars 2007 där ledamoten Börje Vestlund (s) ställde en interpellation om vilka åtgärder som kommer att vidtas för att trygga framtiden för de anställda vid Svensk Kassaservice. I debatten underströk statsrådet Åsa Torstensson att det är Postens styrelse och ledning som har ansvaret för att bolaget, som arbetsgivare, följer gällande regler och avtal när det gäller åtgärder som påverkar de anställda vid Svensk Kassaservice. Eftersom de drygt 1 000 anställda till övervägande del är kvinnor med en genomsnittlig ålder på över 55 år kommer sannolikt både omställnings- och avvecklingsåtgärder att bli aktuella. Förutom sitt omställningsprogram har Posten även

pensionslösningar som kommer att omfatta den som är anställd i dotterbolaget Svensk Kassaservice. Posten har under flera år gjort omfattande avsättningar för avvecklingskostnader för att kunna erbjuda de anställda vid Svensk Kassaservice skäliga villkor vid en avveckling. Statsrådet var övertygad om att Posten tar sitt ansvar som arbetsgivare och löser uppgiften på ett ansvarsfullt sätt.

Utskottet är väl medvetet om att personalstrukturen vid Svensk Kassaservice ställer stora krav på en god personalpolitik. Mot bakgrund av det som nu redovisats när det gäller olika åtgärder som vidtagits för att mildra konsekvenserna för de anställda vid Svensk Kassaservice förutsätter utskottet att avsätta medel för pensioner samt olika omställnings- och avgångsvederlag gör att negativa konsekvenser för de anställda i möjligaste mån kan undvikas.

Av det anförda följer att utskottet avstyrker *motionerna 2006/07:T11 yrkande 2 (s), 2006/07:T12 i denna del (s), 2006/07:T13 yrkande 2 (s), 2006/07:T14 yrkande 10 (v) och 2006/07:T306 yrkande 3 (v).*

Postservice

Utskottets förslag i korthet

Utskottet framhåller vikten av det postpolitiska målet om en god postservice och hänvisar till att Post- och telestyrelsens uppföljning av postutdelningen inte påvisat några särskilda brister i servicen. Några åtgärder från riksdagens sida anser utskottet därför inte vara påkallat. Motionsförslagen avstyrks följaktligen.

Jämför reservation 9 (s, v).

Motionerna

I *motionerna 2006/07:15 i denna del av Kristina Zakrisson m.fl. (s) och 2006/07:T300 yrkande 14 i denna del av Agneta Lundberg m.fl. (s)* anfördes bl.a. att Postens tjänster, och behoven hos människor av dessa, har förändrats under senare år. Det är ändå en mycket viktig princip att alla människor ska ha tillgång till väl fungerande postservice oavsett var i landet man bor. Både enskilda, företag och kommuner i glesbygden är beroende av att postservicen fungerar på ett bra sätt. Staten måste därför även i fortsättningen ta ansvar för att upprätthålla en god postservice i hela landet.

I *motion 2006/07:T269 av Mikael Oscarsson (kd)* anfördes att Posten AB nyligen har genomfört en översyn av postutdelningen, som på sina håll har slagit orimligt hårt emot enskilda och familjer. Två av dessa drabbade familjer bor i byn Årböle, Tierps kommun, där postutdelningen upphörde

helt och de i stället fick sina postlådor tvångsförflyttade två till tre kilometer. När de vägrade gå med på detta beslutade Posten AB att de i stället skulle hämta sin post vid postterminalen i Skärplinge, två mil bort.

Detta rimmar illa med EU:s postdirektiv 97/67/EG från 1997, som talar om förbättrad kvalitet för Postens kunder. Dessa gårdar har haft väl fungerande lantbrevbärarservice i 60 år. Enligt direktivet ska medlemsländerna säkerställa att de som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänster gör minst en insamling och en utdelning varje arbetsdag, minst fem dagar i veckan. Utdelningen ska ske vid juridisk eller fysisk persons bostad, eller i undantagsfall vid särskilda anläggningar. Sådana undantag ska beviljas av tillsynsmyndigheten, i Sveriges fall Post- och telestyrelsen (PTS), och anmälas till EG-kommissionen. En prövning av riktlinjerna mot postdirektivet bör omgående genomföras. För medborgarnas skull behöver åtgärder vidtas för att garantera att EU:s postdirektiv efterlevs i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis anföra att i mars 2006 fick Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag av den dåvarande regeringen att kartlägga avstånden till postlådor på landsbygden m.m. och formulera vad som kan anses vara en rimlig servicenivå med hänsyn tagen till avstånd till postlådor och kostnaderna för utdelning. I en interpellationsdebatt den 26 januari 2007 anförde statsrådet Åsa Torstensson bl.a. att bakgrunden till den förra regeringens uppdrag till Post- och telestyrelsen var klagomål från postmottagare i ett område där man ansåg att Posten flyttat postlådorna alltför långt. Postutdelning vid eller i anslutning till bostad eller verksamhetsställe ingår i den s.k. samhällsomfattande posttjänsten. Förändringar i utdelningen sker dock och beror t.ex. på att en lantbrevbärarens färdväg dras om eller att det sker en striktare tillämpning av gällande regler. Kraven på hur Posten ska utföra sina skyldigheter kopplade till den samhällsomfattande posttjänsten klagas i nuvarande regler, men det framgår inte av dessa exakt hur långt avstånd det är rimligt att en postmottagare har till sin postlåda. För hushåll och företag på landsbygden är det viktigt att hänsyn tas till att boende kan ha vant sig vid en servicenivå som Posten av olika skäl tidigare har valt, medan den service som mottagarna garanteras enligt de allmänna villkoren är en miniminivå.

Statsrådet konstaterar vidare att Post- och telestyrelsens kartläggning visar att det i postutdelningen inte råder några missförhållanden av större omfattning. Så mycket som 97 % av samtliga hushåll och företag utanför tätort har mindre än 500 meter till postlådan. Med hänsyn till befolkningstäthet m.m. i de aktuella områdena får det anses vara ett mycket gott resultat.

Statsrådet anförde vidare att Post- och telestyrelsen i sin tillsyn aktivt verkar för att Posten, innan en förändring genomförs, ska göra en avvägning mellan alla de intressen som kan förekomma. Bedömningen är att det finns goda möjligheter för myndigheten att i samråd med Posten komma

överens om en lösning där reglerna tolkas med en social dimension. Som statsrådet uppfattade myndighetens förslag torde de enskilda fallen kunna lösas inom ramen för Post- och telestyrelsens tillsynsverksamhet. Statsrådet hade därför i dagsläget inte för avsikt att föreslå några förändrade regler på området.

Utskottet vill vidare för egen del erinra om det postpolitiska mål som riksdagen lagt fast innebärande bl.a. att det ska finnas en postservice av god kvalitet i hela landet. Det är ett mål som utskottet fäster stor vikt vid och som förutsätts följas upp noggrant inom ramen för den årliga mål- och resultatstyrningen.

Med hänvisning till det anförda finner utskottet inte anledning att föreslå riksdagen något initiativ i ärendet. *Motionerna 2006/07:T15 i denna del (s), 2006/07:T269 (kd) och 2006/07:T300 yrkande 14 i denna del (s)* avstyrks följaktligen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Statens ansvar för grundläggande betaltjänster, punkt 1 (s, v, mp)

av Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Lars Mejern Larsson (s), Désirée Liljevall (s), Eva-Lena Jansson (s) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statens ansvar för grundläggande betaltjänster. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2006/07:T12 av Berit Andnor och Stefan Wikén (båda s) i denna del,

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 1,

2006/07:T15 av Kristina Zakrisson m.fl. (s) i denna del och

2006/07:T300 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att Postens tjänster och människors behov av dessa har förändrats under senare år. De flesta betalningarna sker genom Internet. Trots det finns fortfarande behovet av betal- och kassaservice, särskilt inom de regioner där bredbandsutbyggnaden ännu inte är helt utbyggd. Det är en mycket viktig princip att alla människor ska ha tillgång till väl fungerande betal- och kassaservice oavsett var i landet man bor. Såväl kommuner, enskilda som företag i glesbygden är beroende av att betal- och kassatjänster inklusive kontanthantering fungerar på ett bra sätt. Särskilt småföretagare i glesbygden är beroende av att dessa tjänster fungerar på ett bra sätt. Staten måste därför även fortsättningsvis ta ansvar för att upprätthålla en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Posten AB m.m., punkt 2 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Posten AB m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 3, 5 och 6 samt 2006/07:T306 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det upphandlingsförfarande som regeringen föreslår i propositionen kommer att ta mycket tid, resurser och kostnader i anspråk. Vi anser därför att det verkar mer rationellt och effektivt att inom denna naturliga monopolmarknad i stället ge samhällsuppdraget till en statlig myndighet eller ett statligt företag. Posten, som har lång erfarenhet av kassaserviceverksamheten, har den personal som krävs samt en infrastruktur som täcker hela landet, inklusive landsbygden. Det borde finnas stora möjligheter till samordning av betaltjänsterna med övrig postverksamhet, vilket ger en ökad effektivitet när det gäller användandet av redan befintlig infrastruktur. Vänsterpartiet anser därför att Posten AB bör ges i uppdrag att ansvara för att betaltjänster tillhandahålls för samtliga medborgare. Vi anser också att det är nödvändigt att ett sådant uppdrag kompletteras med full kostnadstäckning. Därför anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som möjliggör att full kostnadstäckning råder för post- och kassaservice.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Politiskt mål, punkt 3 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om politiskt mål. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 2 och avslår proposition 2006/07:55 punkt 2.

Ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen att det nuvarande målet för de grundläggande betaltjänsterna ändras till att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Vänsterpartiet har inget i sak att invända mot att betona vikten av rimliga priser. Men vi anser att det är lika viktigt att prata om vilka villkor som ska råda. Villkor omfattar även priser men handlar också om tillgänglighet, avstånd och möjlighet till betaltjänster. Regeringens förslag tenderar därför att snäva in målet till en ren ekonomisk fråga. Vi kan tänka oss att tydliggöra målet med att det ska omfatta rimliga priser, men vi vill att målet även ska omfatta villkor. Därför anser Vänsterpartiet att målet för de grundläggande betaltjänsterna ska vara att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser och villkor.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Lagen om grundläggande kassaservice, punkt 4 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lagen om grundläggande kassaservice. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 7 och avslår proposition 2006/07:55 punkt 1.

Ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice upphävs och att marknaden i stället ska tillhandahålla dessa tjänster. Vänsterpartiet anser att lagen om grundläggande kassaservice ska kvarstå och att lagen i stället ändras i enlighet med vad som redovisas i motionerna 2006/07:T14 (v) och 2006/07:T306 (v).

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Upphandlande myndighet, punkt 6 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om upphandlande myndighet. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 4.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill framhålla att om det ska genomföras en upphandling enligt vad regeringen föreslår i propositionen bör man överväga om Post- och telestyrelsen (PTS) verkligen är den bästa myndigheten att utföra uppdraget. PTS har i rapporten Tillgång till kassaservice – kartläggning och analys (2006-11-27) själv förordat att den rollen ska ges till Konsumentverket. Konsumentverket har ett mer tydligt konsumentperspektiv när det gäller att omfatta hela landets befolkning. Vänsterpartiet anser att om upphandling av betaltjänster sker i enlighet med regeringens förslag ska ansvaret för det åläggas Konsumentverket.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Särskilda insatser för vissa grupper, punkt 7 (s, v, mp)

av Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Lars Mejern Larsson (s), Désirée Liljevall (s), Eva-Lena Jansson (s) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om särskilda insatser för vissa grupper. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2006/07:T11 av Monica Green (s) yrkande 1,

2006/07:T13 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkande 1 och

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att det i propositionen saknas en samlad bedömning av konsekvenserna för de särskilda grupper som kan antas ha särskilda behov av de betaltjänster som Svensk Kassaservice har erbjudit. För det mesta kan behoven för dessa grupper lösas, men inte för gruppen som i dag inte kan erhålla bankkonto. Detta kan gälla de som enligt nuvarande banklagstiftning inte har rätt att få bankkonto, men även de som nekas att vara kunder i en bank bl.a. på grund av betalningsanmärkningar eller att vederbörande försatts i konkurs e.d. Vidare finns ofta missbrukare och hemlösa i denna grupp samt människor med kriminellt förflutet.

Vi vill i sammanhanget framhålla att Konsumentverket i rapporten Betaltjänster för alla (2001:13) har föreslagit att det i lag ska fastställas att bankerna måste tillhandahålla ett inlåningskonto för att möjliggöra överföringar och betalningar. I vissa fall ska bankerna kunna vägra att öppna ett sådant konto, men bankerna ska inte kunna neka mot bakgrund av kundens tidigare eller nuvarande dåliga ekonomi, t.ex. att det finns betalningsanmärkningar eller skuldsanering. Vi anser att förslaget, som skulle stärka konsumentens ställning, bör genomföras. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om hur man ska lösa situationen för denna grupp av kunder, så att dessa kan erhålla ett konto med möjlighet till överföringar och betalningar.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Bankernas kostnadsansvar, punkt 8 (v, mp)

av Peter Pedersen (v) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bankernas kostnadsansvar. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 8 och

2006/07:T306 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att statens insatser genom Svensk Kassaservice har underlättat bankernas omstrukturering av såväl kontorsnät som produkt- och tjänsteutbud. Nya kontorslösa banker har etablerats där kunderna har kunnat hänvisas till kassaservicen för enklare ärenden som kräver kostsam manuell betjäning. På det sättet har man haft kvar kunderna men sluppit kostnaderna. Bankernas ersättning har inte täckt kostnaderna, vilket innebär att underskottet i kassaservicen kan sägas vara en direkt subvention till bankerna. Samtidigt som Svensk Kassaservice går med allt större underskott har bankerna skapat höga miljardvinster. Vänsterpartiet anser att det är dags att kräva att bankerna tar ett samhällsansvar. Liksom i Finland ska de enligt lag få en förpliktelse att ansvara för grundläggande betalservice. Kostnadsansvaret för att säkerställa den grundläggande betalservicen i hela landet bör därför övergå till banker och finansmarknadens övriga aktörer.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Konsekvenser för sysselsättningen, punkt 9 (s, v, mp)

av Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Lars Mejern Larsson (s), Désirée Liljevall (s), Eva-Lena Jansson (s) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om konsekvenser för sysselsättningen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2006/07:T11 av Monica Green (s) yrkande 2,

2006/07:T12 av Berit Andnor och Stefan Wikén (båda s) i denna del,

2006/07:T13 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkande 2,

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 10 och

2006/07:T306 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att i frågan om de anställda vid Svensk Kassaservice finns en viktig klass- och könsaspekt. De drygt 1 500 anställda vid Svensk Kassaservice är huvudsakligen kvinnor med en genomsnittlig ålder på över 55 år. Vi anser att dessa kvinnor och män bör få både omställnings- och avvecklingsåtgärder som är värda namnet och utbildningsmöjligheter med bra ersättning. De har gett hela sitt yrkesverksamma liv till Posten och varit stolta över sitt yrke. De har arbetat under stressiga förhållanden under alla de neddragningar som varit. Vi ser det därför som självklart att alla bör få möjlighet till såväl utbildning som fortbildning med rimlig ersättning under en omställningsperiod. Det är både rimligt och klokt att de anställda vid en avveckling erhåller ersättningar på en sådan nivå att de inte förlorar mer än de redan har gjort. Vi anser att det är viktigt att staten tar sitt fulla arbetsgivaransvar. Regeringen bör därför återkomma med förslag om hur en avveckling för de anställda ska kunna ske på ett ansvarsfullt och betryggande sätt. Nödvändiga medel måste ställas till förfogande för att omställning och arbetsvillkor blir rimliga. De anställda måste ges en realistisk möjlighet att kunna återgå till arbetslivet efter en omställningsperiod och inte hamna utanför.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna

9. Postservice, punkt 10 (s, v)

av Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Lars Mejern Larsson (s), Désirée Liljevall (s) och Eva-Lena Jansson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om postservice. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:T15 av Kristina Zakrisson m.fl. (s) i denna del och 2006/07:T300 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 i denna del och avslår motion 2006/07:T269 av Mikael Oscarsson (kd).

Ställningstagande

Vi vill framhålla att för att vi ska kunna ha en positiv tillväxt och utveckling i hela landet krävs likvärdiga förutsättningar och villkor. Grundläggande service och infrastruktur i form av fungerande post och betalservice är en sådan förutsättning. Postens tjänster, och behoven hos människor av dessa, har förändrats under senare år. De flesta betalningar sker genom Internet. Trots det finns fortfarande behovet av betal- och kassaservice, särskilt i de regioner där bredbandsutbyggnaden ännu inte är helt genomförd. Det är en mycket viktig princip att alla människor ska ha tillgång till väl fungerande post samt betal- och kassaservice oavsett var i landet de bor. Såväl enskilda som företag och kommuner i glesbygden är beroende av att postservicen fungerar på ett bra sätt. Vi vill erinra om att Post- och telestyrelsen (PTS), som utrett frågan om avstånd till brevlådan, i korthet föreslår att ingen ska ha längre än 1 000 m till brevlådan. Staten måste därför även i fortsättningen ta ansvar för att upprätthålla en god postservice i hela landet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:55 Statens ansvar för vissa betaltjänster:

1. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice.
2. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om politiskt mål för de grundläggande betaltjänsterna (avsnitt 8).
3. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om ändrat verksamhetsföremål för Posten AB (publ) (avsnitt 9.2).

Följdmotioner

2006/07:T11 av Monica Green (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av betalservice i hela landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omställning och avgångsvillkor för personalen i Svensk Kassaservice.

2006/07:T12 av Berit Andnor och Stefan Wikén (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vissa betaltjänster.

2006/07:T13 av Börje Vestlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att återkomma med förslag om hur man ska lösa situationen för särskilda grupper före utgången av 2007.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om avgångsvederlag för de anställda som avvecklas i Svensk Kassaservice.

2006/07:T14 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten även i fortsättningen ska ansvara för tillgången till betaltjänster i hela landet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att målet för de grundläggande betaltjänsterna ska vara att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser och villkor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inte bör ske en upphandling av grundläggande betaltjänster i enlighet med regeringens förslag utan att detta samhällsuppdrag bör skötas av en statlig instans.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om upphandling av betaltjänster sker i enlighet med regeringens förslag ska ansvaret för det åläggas Konsumentverket.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Posten AB bör ges i uppdrag att ansvara för att betaltjänster tillhandahålls för samtliga medborgare.
6. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag som möjliggör att full kostnadstäckning råder för post- och kassaservice.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag om upphävande av lagen om grundläggande kassaservice och tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagen endast ändras i enlighet med våra motionsförslag.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kostnadsansvaret för att säkerställa den grundläggande betalserVICEN i hela landet bör övergå till banker och finansmarknadens övriga aktörer.
9. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett lagförslag där bankerna åläggs skyldighet att tillhandahålla ett konto för överföringar och betalningar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör tillse att nödvändiga medel ställs till förfogande så att omställning och arbetsvillkor kan ske på ett sätt som ger rimliga villkor för de anställda.

2006/07:T15 av Kristina Zakrisson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vissa betaltjänster.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:T269 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder för att EU:s postdirektiv ska efterlevas i Sverige.

2006/07:T300 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att staten även fortsättningsvis måste ta ansvar för
att upprätthålla både en god postservice och en väl fungerande betal-
nings- och kassaservice i hela landet.

2006/07:T306 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag som
möjliggör att full kostnadstäckning råder för post- och kassaservice.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att kostnadsansvaret för att säkerställa den grundlägg-
gande betalservicen i hela landet bör övergå till banker och
finansmarknadens övriga aktörer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att ett beslut om framtiden för Svensk Kassaservice
fattas snarast.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om upphävande av lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice

Härigenom föreskrivs att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice ska upphöra att gälla vid utgången av år 2008.

---

1. Det statligt ägda bolag som ska tillhandahålla kassaservice enligt lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice får börja avveckla denna verksamhet tidigast från och med den 1 juli 2008.

2. Om bolaget avser att påbörja en avveckling av verksamheten innan lagen upphör att gälla, ska bolaget senast den 1 oktober 2007 ge in en avvecklingsplan till Post- och telestyrelsen.